

NAPREJ

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

LAJOVIC ALBIN:

Še blejske resolucije učiteljstva.

Zadnji »Učiteljski Tovariš« se je v neki notici takole mimogrede spodtaknil ob »Naprej« in njegovo naklonjenost do učiteljstva. Čital sem omenjeni članek: če bi ga pa pisal jaz, bi ga napisal sicer drugače, toda jedro bi ostalo isto. Toliko prahu kot so ga vzdignile blejske resolucije, še ni vzdignil kmalu kak pojav. »Slovenec« je takoj zagrabil za ost, ki mu je bila namenjena ter jo sprožil v drugo smer, kjer bo prizadejala silno mnogo bolečin in jeze in sovražstva in nasprotij. Nisem bil na Bledu, toda iz zanesljivega vira vem, da je bilo poročilo »Jutra«, ki je prineslo prvo blejske resolucije, točno in nepopravljivo. V teh resolucijah najdemo zahtevo, da naj se posebno nadzira vsakdo, ki je proti »ustavi« in dinastiji. »Učiteljski Tovariš« je potem besedo ustavo izpremenil v državo, ni pa poslal ne »Jutra« in ne »Narodu« popravka, iz česar lahko sklepamo, da je že moralo tako v resnici biti. Pomislimo torej, da mora biti stavljen vsakdo, ki ni z ustavo zadovoljen in si želi kako izpremembo, pod posebno nadzorstvo. To je zahteva, ki jo more postaviti le človek, nevedoč, kaj je osebna svoboda, kaj je svoboda prepričanja, kaj je demokratizem in še druge take reči. »Sami ste nas učili,« sem bral v zadnjem »Tovarišu« v neki notici proti klerikalcem. Odprto pa ostane vprašanje, ali je vprašanje, ali je znak naprednosti pobijati svojega nasprotnika z istim orožjem, kakor nas je on pobijal, ko je bil na višku in pri moči? Odprto ostane vprašanje, ali je ustava nekaj končnoveljavnega, kar ni podvrženo nobenim izpremembam, ali je to nekako sveto pismo, ki mora ostati do konca neizpremenjeno in ki ga navaden vernik niti čitati ne sme, kaj še, da bi ga skušal izpreminjati, če hoče riskirati izveličanje svoje duše, ali pa je ustava samo delo zmotljivih človeških možganov, ki je podvrženo stalnim izpremembam k svojemu dobremu ali slabemu, kakoršni so pač ljudje, ki streme po izpremembi. Ustava je nekaj takega kakor tiskarna v svojem razvoju. Vsako leto pride kak nov stroj, brez katerega moderna tiskarna ne more uspevati; vsako leto prinese na ustavo nove zahteve, ki jih mora sprejeti vase če noče veljati za nazadnjaško, nemoderno. Ali je že kdo slišal, da bi dal podjetnik svojega uslužbenca, ki dela na izboljšanju strojev in obrata, kedaj pod posebno nadzorstvo? Država naj bi pa na zahtevo tistih, ki so postavili slab stroj v njen obrat, dala pod nadzorstvo vse, ki se z upravo tega stroja in obrata ne strinjajo in streme za izboljšanjem? Če je to pametno, potem je pameten tudi tisti, ki je v Savo s škafom vodo nosil, da bi bila večja. Ta točka resolucije je učiteljstvu več prijateljev vzela kot vsa klerikalna

gonja po deželi. Pa če bi bilo samo to, to še ne bi bilo najhujše zlo. Zlo je to, da je članom naše organizacije UJU omajano zaupanje v njeno vodstvo in osebe, ki sede na vodilnih mestih v Ljubljani. Pa tudi to še ni najhujše.

Najhujše pri blejskih resolucijah je sledeče. Strokovni tajnik g. tov. Dostal se je v svojem poročilu dotaknil vsesokolskega zleta v Ljubljani in postavil važno trditev, da kdor učitelj ta Sokol. Če sedaj ta stavek obrnemo in rečemo, kdor ni Sokol, ni učitelj, tedaj smo izgovorili tako neumnost, kakoršno vsebujejo vsi podobni stavki. Seveda bi bilo idealno, če bi bili vsi, prav vsi brez izjeme Sokoli v duhu Tyršovem, toda obleka še ne naredi moža najmanj pa Sokola. Kdor učitelj ta Sokol, je nekaj tako otroško-naivnega, da se prav čudim tov. Dostalu, ki je sicer pameten dečko, kje to je pobral, ali če je ni pobral samo zato, da mu nekdo zaploska. Naj že bo, kakor hoče, dejstvo pa je in ostane, da je ta krilatica sprožila pri »Slovenecu« in drugih podobnih listih puščico, ki ne bo ranila ne tov. Dostala v Ljubljani, ne drugih tovarišev po mestih in večjih krajih, kjer se posameznik popolnoma izgubi, temveč pokoro, hudo pokoro za to nekrilato krilatico bo delal vaški učitelj, vaška učiteljica, ki je pri blejskih resolucijah tako nedolžna kot Lahov koš! Ne, napočno sem zapisal pokore ne bo delal vaški učitelj, temveč io že dela in to po zaslugi onih, ki so stvorili blejske resolucije.

Po zaslugi onih, ki niso v blejske resolucije sprejeli za vse učitelje brez razlike sokolstva in orlovstva ali kakega drugega — stva nekaj, kar tare vse učitelje, in sicer tiste bolj, ki so na deželi, one, ki so v mestu pa manj, zato pa že tudi danes delamo vsi pokoro, ki je tem hujša, čim bolj gremo v jesen in zimo. Nobena točka resolucije namreč ne pove jasno in točno, da smo lačni, raztrgani in bos, da je učiteljica ženskih ročnih del, ki poučuje tedensko 24 ur, samo enkrat na dan, ker ji večkrat ne nese, prav nobena točka resolucije ne pove, da učiteljica-zakonca, ki služita oba, ne moreta kupiti za zimo ne drv, ne krompirja, kamoli obleko, nobena točka ne pove jasno in določno, da je oženjen učitelj pred obupom, ker ne more svoje družine nasiti niti s krompirjem, nobena točka ne zakliče jasno in odločno, da tako ne gre več... O pač, nekje je točka, da se učiteljstvo, včlanjeno v poverjeništvu Ljubljana UJU strinja z resolucijami zagrebških javnih nameščencev in to je tudi vse, za kar se je zavzel »učiteljski parlament« na Bledu. Pri razmerah, kot so danes, bi morali vsi najrazličnejši — politični programi stopiti v ozadje, edina točka resolucij bi morala vsebovati zahtevo po iz-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.

Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

boljšanju našega gmotnega položaja, iz katerega se norčuje že zadnji, pa prav zadnji kleparski pomočnik, ki se je letos izučil. Pa še nekaj ne omenjajo blejske resolucije več kot z enim samim stavkom, namreč meščansko-šolskega učiteljstva. Gmotne razmere temu učiteljstvu se urejajo že od leta 1919., ko so bile že deloma urejene s famozno uredbo št. 365 U. L. I. 1919., ki jo je čuvala tedanja »Zaveza«, katere predsednik sam je učitelj meščanske šole, tako dobro, da so bili učitelji uvrščeni mesto v XI., X., IX. in VIII., odnosno meščanskih šol učitelji še v VII. razred, kakor je sklenila narodna vlada, po samovolji gospodarskega referenta pri višjem šolskem svetu v I., II., III., IV. in V. razred, s prijazno pripombo, češ, »kaj bodo pa uradniki dejali, če boste v istih razredih kot oni, plače so pa itak enake!« Po čuvanju »Zaveze« so šli uradniški razredi, zdi se mi tako, za vedno rakom — žvižgat. Od tedaj pa imamo učitelji na meščanskih šolah iste plače kot tovariši na ljudskih, dasiravno naše delo zahteva večjo izobrazbo in stalno izpopolnjevanje svojega znanja, da ne omenjam primere dela na meščanski šoli z onim na osnovni. Tri leta so že minula, a ureditve še vedno ni, pa je tudi poverjeništvu UJU Ljubljane ne zahteva, je ni in je morda ne bo zahtevalo, temveč se je doslej omejevalo le na pismene vloge in morebitno osebno drezanje. To je vse.

Sem redno plačujoč član UJU poverjeništvu Ljubljana, delam v svojem okrajnem učiteljskem društvu, toda prepričan sem, da me obirajo z »malkontentom« zato, ker hočem, da se razmere izpremene, zato ker ne kimam. Treba bo resničnega čiščenja, ki mora priti od zdolaj navzgor, treba bo povedati, da vemo za zasluge, ki jih je kdo storil mimo svojih dolžnosti, dati čast in spoštovanje, toda treba bo tudi povedati, da oseba ni nič, pač pa vse delo za stan, ki ga poverjeništvu UJU predstavlja, ki pa ni eno ne s sokolstvom, ne orlovstvom, temveč ki ima dolžnost širiti izobrazbo v in zunaj šole med ves narod, ne da bi bil pri tem v nevarnosti, da se ga postavi pod posebno nadzorstvo. Treba bo povedati, da naj se, če se že mora varčevati pri vseh mogočih stvarih, ukinejo dopusti vsem, ki so kot n. pr. nadučitelj M. iz Trsta na dopustu s polno plačo zato, da opravlja posle tajnika na konservatoriju, kjer ima mastno plačo, posle tajnika pri »Jugoslovenski Matici«, kjer ima še mastnejšo plačo, torej 3 plače naenkrat, učiteljica ženskih ročnih del pa dobi kot poroča »Učit. Tovariš«, za 30letno službovanje 12½ Din na teden za 8 tedenskih ur. Vse to bo treba povedati, morda bodo potem gospodje v Ljubljani razumeli, da ne znajo delati, če jim njihovi politični somišljeniki v Ljubljani in Belgradu črtajo skoro polovico proračuna za šolstvo v Sloveniji, če moramo stradati samo zato, ker je g. Pribečević minister prosvete v

Belgradu. Kakor sem prepričan o resnici predloženega stavka tako sem prepričan, da bi bili že davno stavkali, če bi bili klerikalci na vladi v Ljubljani in v Belgradu.

Tole kratko in nepopolno razpravo bi priobčil v »Učit. Tovarišu«. Toda imam žalostne izkušnje z urednikom, ki mi črta, kar njemu ni všeč. Dasiravno sem podpisan s polnim imenom, zato upam, da jo priobči »Naprej« tako, kot je.

Politične vesti.

+ Minister Žerjav je na sobotnem sestanku obljubljal demokratičnim zapornikom deveta nebesa, če se bodo pobrigali pri ljubljanskih občinskih volitvah. Govoril je o »velekapitalu, ki se trudi na vse mogoče načine zrušiti sedanjo vlado, ki vlada na podlagi široko socialno-političnih tendenc. To si je upal trditi g. minister o tisti vladi, o kateri ve danes že vsak otrok, da je najbolj reakcionarna v vsej Evropi. Uradništvu je seveda zopet obljubljal obleko, obutev, mast in živila, to pa le, če bo volilo demokrate. Ljubljansko ljudstvo, pokaži pri občinskih volitvah, da ne verjameš demokratom, ki te vlečejo za nos na vseh koncih in krajih!

+ Somišljenikom v Ljubljani kriči nedeljsko »Jutro«, ki milo prosi, naj ne pozabijo discipline in zvestobe, ki je v teh hudih časih tako krvavo potrebna. Nikdar še ni bil tak apel na napredne ljubljance brezuspešen, pravi proglas, pod katerim je podpisan g. minister Žerjav in še kopica njegovih pristašev. In prav ima g. Žerjav. Bližamo se pozni jeseni in zato je že zadnji čas, da obratujemo ljubljanski volilci z demokrati. Beseda demokrat je postala že splošno psovka. Zakaj, ni potreba še posebej razlagati.

+ Prometno ministrstvo je dovolilo invalidom prosto vožnjo po državnih železnicah.

+ Hrvaški blok je pripravljen sodelovati v vladi, toda le pod pogojem, da pade Pašić in Pribičević. Vse to se je posrečilo posl. Angeliću, ki se je pogajal z Radićem. Vendar pa so še vsi beograjski politični krogi v dvomih, čeprav so senzacionalne vesti o Radićevem prihodu v Beogradu živahno pozdravljali.

+ Vlada je sklenila, da ne bo odstopila, ker je na dnevnem redu še nekaj vелеvažnih vprašanj, ki se ne dajo odložiti. K tem vелеvažnim vprašanjem spada proslava desetletnice bitke pri Kumanovem, kronanje romunskega kralja, izgon kraljeviča Jurija iz države itd., itd.

+ »Tribuna« je objavila uvodnik, v katerem zahteva, da je treba izgnati kraljeviča Jurija enkrat za vselej iz države. Članek nosi naslov. »Država v nevarnosti«. Iz članka posnemamo, da vrši kraljevič Jurij — antidinastično politiko, s katero hoče škodovati Jugoslaviji odnosno kralju Aleksandru. To vest objavlja glasilo radikalov, pa jo priobčujemo brez komentarja, čeprav bi ne škodovalo, če bi ga naveli.

+ Mirovna konferenca, na kateri bodo končnoveljavno rešili spor med Kemal pašo in Grki oz. Angleži, se bo vršila v Skutariju, v azijskem predmestju Carigrada od 1. do 10. novembra. Do tedaj so Angleži sklenili s Kemal pašo premirje na podlagi različnih koncesij.

+ Stališče Rusije glede turškega vprašanja. Jurij Čičerin, ruski komisar za zunanje zadeve, je rekel v intervjuju, da se bo Rusija držala pogodbe, katero

je sklenila s tuškimi nacionalisti v marcu 1921. Na podlagi te pogodbe je Sovjetska Rusija dolžna pomagati turški republiki v Mali Aziji moralno in materialno.

Čičerin je dejal, da je Mustafa Kemal paša, predsednik vlade v Angori, že vprašal Rusijo, če bo pomagala Turkom v slučaju vojne z antanto. Čičerin odpušča vsakčas v Moskvo, kjer bodo sovjetski voditelji razpravljali o turškoantantni krizi in storili potrebne zaključke.

Čičerin je dobro pretehtal vsak odgovor, predno ga je dal na vprašanja poročevalca. Tu slede vprašanja in Čičerinovi odgovori:

»Ali je res, da sovjetska vlada podžiga turške nacionaliste, da naj vzamejo Carigrad?«

Odgovor: »Turkov ni treba podžigati. Turki vedo sami, da se jim godi krivica. Na temelju pogodbe, katero smo podpisali z vlado v Angori 16. marca 1921, se vsako gibanje izvrši sporazumno med obema strankama.«

»Kemal paša je torej odgovoril sporazumno s sovjetsko vlado, ko je naznanil, da bo vzel Carigrad.«

Odgovor: »Da.«

»Ali misli Rusija, da je njej v pred, če imajo Turki Carigrad?«

Odgovor: »Da. V pogodbi, katero smo podpisali, je rečeno, da Rusija podpira zahtevo angorske vlade za reokupiranje Carigrada in Turčije. Rečeno je tudi, da pridejo Dardanele z Bosporjem vred pod kontrolo komisije, v kateri imajo biti zastopana ljudstva, ki žive ob Črnem in Marmorskem morju ter ob ožini; vsi drugi, ki žive zunaj teh ljudstev, morajo enkrat za vselej držati roke proč.«

»Pojdejo ruske armade Kemal na pomoč za izgon antante iz Carigrada in Tracije?«

Odgovor: »Da, če bo treba. Rusija ne bo trpela, da bi zavezniške države dopuščale grškim bojnim ladjam prehod skozi Dardanele. Vsaka pogodba, ki dovoljuje, da zapadnoevropske sile kontrolirajo Dardanele in Bospor, je krivična. Kaj imata Anglija in Francija, ki sta 2000 milj proč, iskati v Carigradu? — To vprašanje je seveda staro že več stoletij. Krimska vojna je nastala vsled tega vprašanja: kdo bo kontroliral Dardanele? Rusija se nerada meša; Rusija želi mir. Ampak Anglija hoče vojno. Ako se Anglija ne spametuje in svetuje Grkom, da sprejmejo poraz v Mali Aziji in vrnejo Turkom, kar je turškega v Traciji, ne moremo obljubiti Ameriki ne ostalemu svetu, da ne bo izbruhnila vojna kakršna je bila v letih 1914—18.«

+ Kongres internacionalne transportnih delavcev so zaključili 6. t. m. Kongres je sprejel več resolucij, izmed katerih omenjamo resolucijo proti belemu terorju ter resolucijo proti militarizmu in vojni.

Dnevne vesti.

Naša pošta. Naš list je že večkrat kritiziral turške razmere pri ljubljanski poštni upravi. Zdi se nam namreč, da je to stvar, ki spada v javnost in bili smo dovolj naivni, ko smo mislili, da bodo gospodje pod pritiskom javne kritike napravili red. Pa ga niso, seveda. Ker nečemo znova na dolgo in široko razpletati, bomo objavili samo nekaj odlomkov iz življenja poštnega uradnika Milana Detele, ki je, kakor znano, odkril pred nekaj meseci takzv. »dolarsko afero«. Detela se je preselil iz Gradca v Ljubljano v zimi l. 1919. Na dolgem in

mučnem pofovanju si je nakopala kralj bolezni skoro cela družina. Po zdravniškem nasvetu je poslal Detela svojo ženo v toplice, sam pa je prosil za letni dopust, ker je zbolel na griži njegov sin Milan. Ravnatelj g. Kurent se pa za take »malenkosti« ni zmenil in je prošnjo za dopust odbil. Za zdravniška spričevala se ni brigal, eno so pri ravnateljstvu celo zgubili. Detela je bil prisiljen, da je ostal doma, zato ga je pa tudi kmalu zadela kazen radi nepokorščine: dobil je odlok, da je suspendiran od službe in plače od 30. septembra 1919 dalje. Konečno pa so jo vendar pogruntali, da to ne gre; sredi decembra so odlok razveljavili in naknadno celo doplačali zaostale službene prejemke. Dobil pa je ukor in eno službeno leto so mu črtali, žena je seveda morala prekiniti zdravljenje še pred koncem afere. Ne bo težavno, predstavljati si položaj bedne družine. — Naslednje leto spomladi je Detela prosil za bolniški dopust, da izleči svoj želodčni prehlad in medtem omogoči tudi svoji ženi prekinjeno zdravljenje v toplicah. Dopust je dobil — celih 14 dni! Ženi pa se je bolezen nenadoma tako poslabšala, da bi se bila morala podvreči nujni operaciji. Prosil je torej za podaljšanje dopusta, a dobil je milostno rešitev, da so mu všteli onih 14 dni za letni dopust, pa konec! — Kmalu nato je prišlo po Detelovi zaslugi do razkritja tatvin ameriških pisem. Začelo se je s tem, da je dobil Detela odlok za premestitev v Mokronog. Šlo je pri tem tudi za drugo umazano stvar: kolegi so špekulirali na njegovo stanovanje in takoj obvestili stanovanjski urad o njegovi premestitvi, nakar je dobil odpoved stanovanja. Omenimo lahko tudi, kako okrutno šalo si je dovolil g. Kurent, ko je Detela prosil za dopust. Utemeljeval je odklonitev prošnje z motivacijo, da bi se bil Detela lahko zdravil med časom, ko je bil suspendiran od službe in plače. — Žena je vedno bolj hiralala, ponovna prošnja za dopust je bila zopet odklonjena, ubogi trpin pa je moral nastopiti službo neozdravljen. Vključno strahotnemu položaju je morala žena vendar k operaciji, ki jo je sicer srečno prestala, a pomoči vendar ni bilo. Po enoletnem hiranju je umrla. — Dični g. Kurent pa je skrbel za Detelo tudi še drugače. Nagradil ga je kot glavno pričjo pred sodiščem z disciplinarno preizkavo. Več dni je trajalo zasliševanje. Ker je hotel sekretar g. Suhač kot odgovor druge »ne« ali »da«, je Detela zahteval drugega preiskovalnega komisarja. Obenem je tudi prosil, da se ohrani preiskava tajno, ker bi vest o njej lahko zelo škodovala zdravju njegove žene. Tej prošnji so ustregli s tem, da so poslali še istega dne popoldne štirikrat poštnega slugo na dopolno, da ga pozove k nadaljevanju zaslišavanja. Ker Detela sam slučajno ni bil doma, je sluga zahteval, da žena pismo no potrdi sprejem poziva. Drugi dan je prišel sluga že ob 7. zjutraj! Žena je bila torej dovolj obveščena o tem, kaj se godi z možem. Kako je vse to vplivalo na njeno zdravje, vemo. — In kaj bo sledilo? Nič! Poštno ravnateljstvo, oddelek za socialno skrbstvo in zdravstveni odsek so se takih malenkosti že »privadili«. Proti njihovim navadam ne moremo ukreniti ničesar, skrbeli pa bomo, da se to ne pozabi in prav nenadoma bodo dobili gospodje tudi zaslužen nagrado.

Danes obhajamo drugo obletnico plebiscita na Koroškem. — Krivcev in krivd, da smo propadli, smo spoznali že mnogo. Dejstvo je, da so odločile široke delavske mase, katerim smo imeli premalo poka-

zači: in še enega kar smo imeli, nismo znali prav pokazati, ker smo izhajali premalo iz lepote, ljubezni in resnice. Morda spoznajo moralo nesrečne zgodbe naši možje po dveh letih.

V Ameriki je severno od Outaria izbruhnil ogromen požar, ki je opustošil ozemlje v obsegu 80 km. Kakih 25.000 ljudi je ostalo brez strehe, kakih 100 ljudi pa je našlo smrt v plamenih. Škoda znaša nad 50 milijonov dolarjev.

Listnica uredništva. Nekateri naši uradi so nam pričeli pošiljati dopise v strahoviti slovenščini. Opozarjamo na notico »Ljubljanski trg« in »Marionetno geldališče«. Če se bodo slučajni ponavljali, bomo poskrbeli za bolj temeljito blamažo.

Ljubljana.

»Svoboda« Ljubljana. Seja ljubljanske podružnice se bo vršila v sredo, 11. t. m. in ne v torek, kakor smo prvotno objavili. Seje naj se udeleže vsi odborniki!

Oi to ljubljansko blato... Danes zjutraj se je oglašil v našem uredništvu neki sodrug, ki je imel obleko tako oškropljeno, da se je komaj razločila prava barva blaga. Pripovedoval je, da je šel čez cesto na križišču Dumajske in Gosposvetske ulice, ko je pridrvel neki avto s tako naglico, da je voda in blato brizgnilo na vse strani. Nič hudega sluteči pasanti so prepozno opazili nevarnost in tako je marsikak plašč in krilo postalo žrtev zanikrnosti ljubljanskih ulic in prehodov. Čas bi bil, da mestna uprava poskrbi za red, da postane Ljubljana tudi v tem oziru vsaj malo drugača!

Ljubljanski trg. Dviganju vrednosti našega denarja in ukinjenju uvozne carine za nekatere življenske potrebščine ter potrebnemu zvišanju izvozne carine za živila, je sledilo takoj padanje cen. Danes se nahajamo sredi tega razvoja padanja cen. Razlika v cenah enega in istega blaga po različnih krajih Jugoslavije so danes še velike vsled popolne odpovedi tovarnega prometa, ki onemogoča takojšen upliv konkurence cenejšega blaga ter špekulacije trgovcev se vsled dragih zalog vsaj deloma rešiti pred veliko izgubo. Uvoz ameriške moke in masti naj se, kjer se gre za preskrbo mest in drugih pasivnih krajev, od strani centralne vlade z vsemi sredstvi in hitro podpira, dokler ne dosežemo zednačenja cen z domačim blagom. Ukrepi centralne vlade kažejo danes, da smemo pričakovati v kratkem primernejše ravnotežje gospodarskih interesov vseh slojev države. — Cene nekaterih domačih pridelkov se nahajajo danes še daleko nad svetovno pariteto in morajo pasti, če nas ne preseneti zopet katastrofalen padec našega denarja, kar pa ni pričakovati. Amerikanska mast na debelo franko Ljubljana okrog 105 K, v detajlni razprodaji 116 K. Kvaliteta ameriške masti je prav dobra. Dosedaj še nismo prejeli nobenega vzorca, kjer bi bila mast bomešana. Domača mast se trži še vedno po ceni 160 K kg. Cena debelih prašičem na drobno v Ljubljani se še vedno vzdržuje na 85 do 90 K za kg žive teže. Smemo pričakovati hiter padec. Amerikanska moka, ki je prvovrstne kvalitete (štev. 2) 19 K, (štev. 0) 21 K kg. Domača pšenična moka (št. 0) 27 do 28 K kg. Cena pšenici je padla že na 14 K, kar odgovarja ceni 21 K za kg moke št. 0, vsled tega bo morala tudi cena domači moki hitro navzdol. Istotako kažejo vse druge žitarice pot navzdol. Cena sladkorju je padla. V detajlni trgovini se prodaja danes kristalni sladkor 64 do 68 K, v kockah 74 do 78 K. Cena mora še pasti. Riž 32 do 40 K, ogle 88 K.

Glede mesa ni pomanjkanja. Svinjsko meso 90 do 94 K, telečje 58 do 60 K. Goveje meso je padlo za približno 1 dinar pri kg. V mesnicah po mestu 54 do 60 K, na trgu se prodaja goveje meso od 34 do 60 K po kvaliteti. Opozarja se mesarje, da se bo postopalo proti vsakemu prekoračenju cene 60 K za kg govejega mesa prve vrste. Meso tretje vrste 34 do 40 K kg. se je zadnje tedne bistveno zboljšalo, tako da ga moremo priporočati občinstvu. To meso se prodaja na trgu na Ljudski stojnici. Pucihar, Otrin, Toni-Marčan, Vnovčevalnica. Proti vsakemu poslabšanju kvalitete mesa tretje vrste se bo energično postopalo. — V očigled padanja cen se poziva vse ljubljanske gostilničarje, da primerno znižajo cene v svojih obratih in še strožje pazijo na kvaliteto živil, ki jih prodajajo. — Cene sadja na ljubljanskem trgu so nizke in je konkurenca zelo občutna. Gob je še vedno dovolj, cene pa postajajo že različne. Orehi liter 10 K. Zeljnate glave so občutno padle; kg 3 do 4 K. Glede preskrbe Ljubljane z mlekom se trenutno ne da ničesar ukreniti v zboljšanje, ker manjka vsake pravilne organizacije mlekarstva po deželi.

Slovensko marionetno gledališče je otvorilo v veliki dvorani »Mestnega doma« v nedeljo, dne 15. t. m. zopet svojo sezono. V dolgem prestanku, v katerem gledališče ni moglo igrati, se je notranji ustroj istega temeljito preuredil in izboljšal. Naslikale so se nove scenerije, napravile nove lutke in izpolnilo igralsko osebje. Režijo je prevzel in igre naštudiral polkni igralec-strokovnjak. Radi tega bodo predstave v tej sezoni vseskozi scenične in igralsko zares umetniške. Na repertoar se je postavilo najljubše Poccijeve bajke, nekaj iger Schmidovega marionetnega gledališča v Münchnu, dve igri iz italijanske »Commedia dele arte«, češkega »Zakletega kalifa« v novi predelavi dr. Laha, nekaj izvirnih slovenskih, na novo naštudiranih iger in pa literarno znamenito za slovenski oder posebno prirejeno igro prvotnega »Fausta«. K otvoritvi te (tretje) sezone je spisal dr. Ivan Lah času primeren šaljiv prolog in igralo se bode kot premiero eno izmed najlepših Poccijevih bajk »Kraljevič Rožencvet in princeza Lilijana«. Igralo se bode vsako nedeljo redno, in sicer dve predstavi, prva ob 3. popoldne, druga pa ob 6. zvečer. Dasi ravno so marionetne predstave zvezane z velikimi stroški, se je nastavilo razmerna nizke vstopnine. Sedeži stanejo: I. prostor 6 Din; II. prostor 5 Din, III. prostor 4 Din, IV. prostor 3 Din in zadnji prostor 2 Din. Cene so tako nizke, da je omogočen obisk vsem slojem, posebno mladini, kateri je v prvi vrsti gledališče namenjeno. Pa tudi odraslim bodo nudile marionetne predstave obilo vžitka in zabave.

Maribor.

Klerikalcem slaba prede v delavskih vrstah in tuhtajo na vso moč, kako bi prišli iz zagate. V zadnji »Straži« priznavajo, da sadijo žlahtne rastlinice svoje Strokovno in Prosvetno zvezo samo za to, da te rastlinice nekoliko časa životarijo, a kmalu usahnejo. Tako daleč so že, da nameravajo v zimskem času povabiti mlajše može in fantičke (zreli jim ne bi šli na lim) v posebne tečaje, da jih izobrazijo za — voditelje. Seveda si želijo, da bi bili ti mlajši možje in fantički iz delavskih vrst, ker nima delavstvo pred duhovniki nobenega respektja. Ampak kako dobiti med delavci sposobnih moči, če klerikalizem sam priznava, da mu po kratkem času — kolikor ga je treba, da

se spoznajo s klerikalnimi metodami — pobegnejo? In če bodo klerikalci v zimskih mesecih pridobili nekoliko nezrelih »voditeljev«, ali res mislijo, da bo potem delavstvo na 24. aprila kar v masah drlo za njimi — bolje: pred njimi — na izlete po Zaloških cestah?

Pretekli teden se je pod okriljem »Svobode« ustanovil abstinentški krožek, kateremu je takoj pristopilo več sodrugov. V petek 13. t. m. ob 8. zvečer se bo vršil drugi sestanek v »Svobodinem« tajništvu. Proletarci, zavedajte se, da je bil krožek ustanovljen za vas!

Izredna seja podružnice kovinarjev v Ljubljani se bo vršila v torek, dne 10. okt. takoj po delu v društvenih prostorih Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje. Udeležba nujna!

Iz gledališke pisarne. Operne predstave so se pričele v nedeljo, 8. t. m. Kot otvoritvena predstava je bila »Prodana nevesta« z g. Julijem Betetom v vlogi Kecala in z g. Marijem Šimencom v vlogi Janka. Ker sta bili igrani operi »Triptychon« in »Lakme« koncem sezone le v skrajšanem letnem abonmanu in sta ostali tako večini letošnjih abonmentov neznani, sta uvrščeni za sezono 1922./23. v redni normalni abonma. Tako se igra »Triptychon« v torek, dne 10. t. m. za red E. »Lakme« pa v četrtek, dne 12. t. m. za red A. Ustrezajoč željam mnogih abonmentov se odigra za vse abonmane tudi opera »Carmen«. Vse operne predstave se pričenjajo redno ob pol osmih zvečer, vse dramske pa ob osmih. — Operni načrt za prve mesece sezone obsega najprej dve slovanski, v Ljubljani do zdaj še nevpriporjeni znameniti operi, in sicer Smetane komično opero »Tajnost« (Tajemství) in Leoša Janačka veliko moderno tragično opero »Pastorka Jenufa«. v »Tajnosti« izvajajo glavne vloge gg. Thierry-Kavčnikova (Roza), Thalerjeva (Blaženka), Kovač (Vid), Zathej (Bonifac), Zupan (občinski svetovalec Malina) in Cvejič (občinski svetovalec Kalina). Potujočega pevca Šrjančeka poje g. Bratuž. Opero bo dirigiral g. kapelnik Balatka. V glavnih vlogah »Janufe« nastopijo gg. Thierry-Kavčnikova (posestnica Burjevka, najvažnejša vloga), Lewandowska (pastorka Jenufa), Matačičeva (Karolka), Sowilski (Laca), Kovač (polbrat Steva) in Cvejič (prvi mlinarski hlapec). Nadalje se pripravlja Rossinijeva komična opera »Seviljski brivec«. V tej operi bo gostovala gospa Pavla Lovšetova. Pela bo koloraturno vlogo Rozine, Don Figara bo pel g. Levar, don Bazilija g. Betetto, grofa Almaviva g. Kovač, don Bartola g. Zupan. Opero bo dirigiral g. Neffat, režiral pa g. Vasilij Sevastjanov. Tekom meseca novembra se namerava uprizoriti Arrigova Boita velika opera »Mephistopheles« z go. Zikovo v vlogi Margarete, z go. Rewiczevo v vlogi Marte, z go. Thalerjevo kot Heleno, z g. Šimencom v vlogi Fausta in z g. Zathejem kot Mefistom. To opero bo režiral in dirigiral g. ravnatelj Rukavina. Za prvi december se pripravlja izvirna slovenska Foersterjeva opera »Gorenjski slavček«. V naslovni vlogi nastopi kot gost ga. Pavla Lovšetova, vlogo Majde bo pela ga. Silligojeva, vlogo Ninon ga. Thalerjeva, vlogo Franja g. Šimenc, kot Chanson nastopi g. Levar, Štruklja poje g. Zupan, Rajdlja g. Bratuž, Lovra g. Debevec, krčmarja g. Zorman. Režijo bo vodil g. O. Šest. — To je načrt novitet za prve tri mesece sezone 1922./23. Vmes se bodo izvajale tudi nekatere opere starega repertoarja.

Dopisi.

Jesenice. V Jesenicah imamo v kovinarski organizaciji ljudi — med njimi je tudi mali kužek, ki se je podpisal zadnjič v »Delavskih Novicah« — ki si domišljujejo, da bodo »rešili« socializem z ogabnimi osebnostmi. Najpodlejšje je, da niso niti najmanj izbirčni v podtikanju in obrekovanju, neglede na to, če zadenejo pravo ali ne; predvsem blatijo vse, kar sovražijo. Mali kužek — tajnik podružnice kovinarjev — ki podtika sodr. Jeramu egoizem, bi moral poskrbeti, da se delovanje sodr. Jerama obelodani in se mu odvzame funkcija glav. zaupnika, ako se mu dokaže tisti ogabni egoizem. To je treba izvršiti še pred zaključkom meznega gibanja, ker ni malenkost, obdolžiti koga, da je ogaben egoist, ako ima pri nešteti pogajanjih s podjetjem usodo vsega delavstva v rokah! Treba priti z dokazi na dan, splošno sumničenje je najogabnejše! — Kaj pa izvrševalni odbor obratnih zaupnikov in sodr. predsednik? Ali vam je na rednih sejah sodr. Jeram predlagal račune? Vi boste v največji meri odgovorni, obračunali boste na zaupnih mestih. Zganite se torej in izjavite se še pred zaključkom meznega gibanja! Osebnosti nimajo ž njimi nobene zveze. — Tajniku podr. org. kovinarjev v Jesenicah pa priporočamo, da objavlja svoje kritike o org. kov. v »Delavcu«, ker »Delavske lažnice« vendar niso glasilo naših strokovnih organizacij! In še nekaj, sodr. tajnik, v zadnjem času ne čitamo v »Delavcu« nobenih poročil z Jesenic — ali se pri nas cedi mleko in med, je organizacija res tako vzorna? Nastaja vprašanje, če se sodr. tajnik sploh zaveda svoje dolžnosti, kar se tiče organizatoričnega dela. In sploh niti ne vemo, če zna sodr. tajnik glasno govoriti; odkar je tajnik, ga nismo slišali na zborovanjih. Ljudi je treba poučevati, dramiti, gojiti v njih razredno zavest, paziti, če se izvršujejo sklepi, čuvati statut itd. Želimo, da pokaže sodr. tajnik svojo zmožnost tudi v debati o organizaciji in ne samo v osebnostih na papirju!

Jesenice. Naglo prihaja jesen in ž njo vred se naglo širi jetika med organizacijami. Med delavstvom je zavlada popolna brezbriznost in o resnem sodelovanju v organizacijah ni govora. Morda ni poskrbljeno za duševni napredek? — Stro-

kovna organizacija sklicuje zborovanja; zaman, ker prihajajo vedno isti udeleženci. Krajevna politična organizacija skliče javen shod, da se delavstvo pouči o notranjem in zunanjem političnem položaju, o podrobnostih socialne zakonodaje itd.; zaman, razen politično organiziranih članov je prišlo zadnjič na shod še par kričacev, ki se niso zavedali, da so smešili sami sebe in bili sebe po zobeh, ko so razbijali shod. — poskrbljeno je tudi za izredno poučna predavanja v »Ljudskem vseučilišču« in »Delavskem domu«. Predavala sta gg. učitelja Šega in Zupančič iz Jesenic, večkrat so predavali sodrugi Cerkenik, Podbevšek in Bernot, tudi g. dr. Lemež je predaval enkrat. Prišli so isti ljudje kakor vedno. Obratni zaupniki so sklenili, da je posečanje strokovne šole in ljudskega vseučilišča obvezno. Sklep je ostal na papirju. Komaj 5 obratnih zaupnikov je prišlo v strokovno šolo in, ako bi ne bilo več drugih agilnih sodrugov, bi strokovna šola zaspala. Ravnotako je na ljudskem vseučilišču. O organizacijskih zaupnikih — razen par častnih izjem — sploh ne moremo govoriti. Kje tiči vzrok te strašne duševne lenobe? Predvsem priznamo, da so prihajali in se še nahajajo med delavstvom različni ljudje, ki so obetali zlate gradove, sami pa niso poznali poti socializma. Članov razrednih organizacij niso priklicali in poučili o važnem podrobnem delu, ki se mora brezpozorno redno, točno in vestno izvrševati v vsaki delavski organizaciji, ali z drugimi besedami, delavstvu niso razložili Marksovih besed v pravem smislu, da bodi rešitev delavstva delo delavstva samega. Vzrok tiči tudi v tem, da zavzemajo odgovorna mesta v organizacijah ljudje, ki se nikdar niso bavili, ali pa zelo malo, s podrobnim delom v organizaciji. — Nerazumljivo je, da delavstvo vseh resnih opominov najagilnejših sodr. zaupnikov ne pojmi in ne prične razmišljati, kakšna bodočnost bo, posebno, če se upošteva današnji notranji in zunanje-politični položaj. Tudi v tovarni se pleče bič, kjer že čakajo kakor hijene, da se vse razkropi in zaspí — smo vsi slepi? ... Ne vidimo teh pohlepni in našo neslogo in duševno lenobo zasmehujočih hijen? Kdo veruje še v bogove in čudeže? Si bo še kdo upal sejati razdor v delavske vrste, če bo vse resno premislil? Spoznati bo treba, da z

ustanavljanjem novih in razdiranjem starih organizacij ni in ne bo rešitve. Enotnosti in vere v sebe je treba, pa bo vsak spoznal, da je mogoč samo en resničen socializem. Pri današnjem stanju pri nas manika samo še halunka za opij, pa se bo želja nekaterih ljudi »šta gore, to bolje« uresničila... — Resnica v oči bode in kdor se boji, da smo radi teh vrstic postavljeni v javnosti v slabo luč ter se boji, da bi to iz kakoršnegakoli razloga vplivalo slabo, se boji povedati, da gnoj ne diši. Kdor pa dokaže, da temu ni tako, naj se oglasi!

Ali — ali.

Leše pri Prevaljah. Nadzornik Brus pripoveduje po vseh farovžih, da dela za štiri, pisarij mu pa ne verjamejo. Kakl je uganko rešil: od 8.—10. odpira Brus pošto, od 10.—12. se krega v blagajni, po kosilu pa gode doma. Od 2.—4. dela za Pavla, od 4.—6. za Zaca. Od jutra do večera dela, naredijo pa drugi, ker se Brus okoli vozari. Ker dela za štiri, ima še precejšno zbirko častnih naslovov in zopet se mu obeta nov: inšpektor grofovih gozdov pri Sv. Lenartu. Lanl je zabaval na grofa, letos je pa njegov prijatelj — za lepo plačo in nič dela. Le financarji so se mu zamerili, ker mu ne pustijo kuhati na grofovo ime. Vsi so že moža siti, le po farovžih ga še sprejemajo.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SHODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
.. BROŠUR ITD. ..

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki
vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko
blago, spirituose, mast, slanina, mesni
izdelki.

Telefon 366. Brzejavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun št. 10.473.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Zimska sezija!

Velike množine zimskega blaga ravnokar došle.

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Pridobivajte naročnike!

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače
najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna
v Ljubljani, Kolezijska ulica 4

in ga oddaja
v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so
označene s tozadevnimi napisi.